

המטרה של הביקור היתה הביקור עצמו

לביקור

בעוד שנה וחודשיים ייערכו שם בחירות חדשות. ייבחר נשיא חדש. אם ירצה השם, ייבחר איש חזק, כמו טדי קנדי הדמוקרטי או ג'ון קונולי הרפובליקאי. אך גם אם קארטר ייבחר למרות הכל מחדש, יהיה זה קארטר חדש. הוא לא יוכל להתייצב בפעם שלישית לבחירות, ועל כן לא יהיה עוד תלוי בקולות היהודים. כך או כך, אין מה לעשות בחזית זו עד לבחירות. יתכן שיהיה מה לעשות אחרי הבחירות.

המועד הקובע: נובמבר 1980.

ה אם יש זמן? האם אפשר להמתין שנה-שנתיים? אמנם, למרות כל הדיבורים הרשמיים, הנידוי של מצריים על-ידי העולם הערבי מכאיב — מבחינה רוחנית, מדינית וחומרית. מכאיב מאד. אך האם ניתן לעמוד בלחץ זה עוד שנה, שנתיים, שלוש? **אפשר. זה לא טוב. זה רע. אבל זה אפשרי.** אחרי ככלות הכל, האמריקאים צריכים לתת לי לפחות את אשר הפסדתי כאשר הערבים הטילו על מצריים חרם. חזית-ההתנגדות הערבית אינה מסוגלת לפעול עתה במלוכד וביעילות נגד מצריים. איראן מאיימת על עיראק. עיראק מסוכסכת עם סוריה. סוריה שקועה בנוץ הלבנוני, ולחאפו אלי-אסד יש בעיות עדתיות. ירדן יכולה לסרב ולהתעקש, אך לא לתקוף. אלג'יריה ומארוקו עומדות על סף המלחמה ביניהן, וזה מעסיק גם את מועמר קד'אפי. **נכון, במרחב שלנו יש תמיד הפתעות. אך בנסיבות אלה, מותר להסתכן. זהו סיכון מחושב, מוצדק.**

א מה הן המסקנות? הנה חמשת התאריכים הקובעים: **נובמבר 1979** — השלמת הנסיגה הישראלית משדות-הנפט ומסנטה-קתרינה. **מארס 1980** — נסיגת ישראל לקו אל-עריש — ראסי-מוחמד. **נובמבר 1980** — הבחירות בארצות-הברית. **נובמבר 1981** — הבחירות בישראל. **מארס 1982** — הנסיגה הסופית של ישראל לגבול הבינלאומי. **אם אלהיך עכשיו על בנין, יהיה משבר. לא אוכל לנצח בעימות זה.** ארצות-הברית לא תוכל לעזור בהרבה, אם בכלל. הנסיגה הישראלית תיפסק. לא ארוויח דבר למען הפלסטינים. ואפסיד את אדמת סיני. **יתר על כן — משבר כזה יוכיח לעולם הערבי שיוזמת-השקום נכשלה.** אסור בשום פנים להגיע לכך. יוקרת האישית, יוקרת מצריים כולה, קשורה עתה בהצלחת היוזמה הזאת. אני צריך להפגין יופייים שהיא מצליחה, שהיא מתקדמת. **מתי אצטרך לבחון איסטרטגיה זו מחדש?** כמובן, אם יקרה משהו בלתי-צפוי במרחב. משבר פיתאומי עשוי להכריח אותי לחשוב מחדש. בהעדר משבר כזה, איסטרטגיה זו תישאר נכונה לפחות עד ראשית 1981. עד אז אקבל בחזרה את מחצית סיני, ויהיה נשיא חדש (או מחדש) בבית-הלבן. יתכן שאף יהיה מקום לשינוי הקו. **אם לא, כדאי לחכות עד אחרי הבחירות בישראל. למעשה, עד אביב 1982, כשאקבל בחזרה את כל סיני.**

אם הכל יסתדר בצורה רצויה, אהיה או במצב נוח מאד. השגתי את כל אשר הייתי צריך להשיג בשביל מצריים. בארצות-הברית ישלש שילטון חדש. מעורת השם, הוא יהיה תקיף יותר. בישראל תהיה קיימת ממשלה חדשה. בעזרת השם תהיה מתונה ונבונה יותר. העניין הפלסטיני יתקדם בינתיים בעולם. **אז תבוא ההזדמנות הגדולה כדי להשיג את השלום המלא, שיפתור את הבעייה הפלסטינית. אוכל לחזור אל העולם הערבי, בצורה מכובדת, כמדינאי שהצליח. הכל יודו שצדקתי.**

עד אז? עד אז צריכים להעביר את הזמן. לכדרר. למנוע הרגשה של כישלון, של דריכה בִּי מקום. ליצור אירועים דרמאטיים. לערוך ביקור רים ממזדמנים, שירתקו את העולם. יהיה משא-ומתן. קבוצת-עבודה יכינו ניירות. שרים יאוצו הלון וחזור. ייערכו מפגשים מצומצמים וכינוסים של המליאה. מפעם לפעם תהיה פיסגה. עם כל הטכסים האהובים כליכך על הישראליים. מחוות מרגשות. תהיה התקדמות. התקדמות מרשימה, בתי-פופקת. גם אם לא תתקדם לשום מקום. לשמור על המומנטום. איוז מילה נהדרת, "מומנטום". אומרת כליכך הרבה, ולא אומרת כלום.

קיצור, צריכים לכדרר. ואו, בבוא הרגע, אשיג את פיתרון הבעייה הפלסטינית. שיאפשר את הכנסת הכדור לשער השלום. אן-שאי-אללה.

לולא שיטה זו, לא היה מסוגל לפתוח ביוזמתו ההיסטורית ולבוא לירושלים בנובמבר 1977. לולא כן, גם החלטותיו שלאחר מכן לא היו אפשריות. **אין ספק שלאחרונה הוא נהג כך שוב.** הוא התבודד בחווילה ליד אלכסנדריה, בתן מחדש את המצב בישראל, במרחב ובעולם. הוא בדק מה אפשרי ומה אינו אפשרי, ושירטט איסטרטגיה חדשה לטווח של שנתיים-שלוש. **והמסקנה שזו היתה: צריכים לכדרר.**

איני יודע, כמובן, מה נעשה בראשו של איש מפתיע זה מן הכפר מיט אבו-אל-כום שעל גדת הנילוס.

אלי-סאדאת בנמל חיפה: לשם מה?

אך אני משתדל להעמיד את עצמי במקומו, ולבדוק כיצד הייתי נוהג אז. הייתי מנתח את המציאות כך: בישראל שלט מנחם בגין. אפשר להשיג מבגין את החזרת הצ'יחאי סיני. על כך התחייב, ואת זאת יבצע. מבחינה זו, אפשר לסמוך עליו. אך עכשיו כבר ברור כי אי-אפשר להשיג מבגין שום התקדמות ממשית לעבר פיתרון הבעייה הפלסטינית. הדרך הזאת חסומה. המחסום הוא בגין עצמו. **אם לא יקרה דבר בלתי-צפוי, יישאר בנין בשיקטור עד לבחירות הבאות, בעוד שנתיים.** לפי סקרי דעה-הקהל המתפרסמים בישראל, הליכוד יובס בבחירות, אלא אם כן יחול בו, לפני כן, שינוי מוחלט. למשל, אם עוזר וייצמן יעמוד בראש רשימת הליכוד. ואם יפול הליכוד, יעלה לשילטון המערך, בהנהגת יעמין פרט או מישהו אחר. **המועד הקובע: נובמבר 1981.**

בארצות-הברית המצב רע. הנשיא קארטר, "דידי ג'ימי", מחוסל מבחינה פוליטית. מיסכן. יש לו רצון טוב. אך לא נותר לו כוח לגרש זבוב, ולא כל שכן לכפות על ישראל פיתרון שמנחם בגין מתנגד לו. האיש פשוט גמור.

במישחק הכדורגל, זה נקרא "לכדרר". יש שני מצבים שבהם אתה מכדרר. אם אין לך למי למסור את הכדור, ואתה יכול להסתער על שער היריב לבדך, אתה מכדרר אליו. אבל יש גם מצב אחר, שבו נוהגים כדורגלנים לכדרר. ההגנה של היריב חוסמת את הדרך אל שער. איש מחבריך אינו נמצא במקום שבו אתה יכול למסור לו את הכדור. אסור לעמוד במקום, כשהכדור ברשותך. הנה כי כן, אתה מכדרר. אתה זו עם הכדור אנה ואנה. קצת בועט בו בכל צעד. מגלגל אותו. **המטרה אינה להגיע לאיזושהו מקום. המטרה היא רק להישאר במקום, לתחזק את הכדור ברשותך ולהמתין להזדמנות המתאימה, כדי לפתח התקפה חדשה ולהבקיע את השער.** את זאת עושה עתה הנשיא אנוור אל-סאדאת. הוא מכדרר.

מה היתה המטרה של הביקור, שערך הנשיא אצלנו? לביקור הזה היתה מטרה אחת בלבד: הביקור עצמו. לשון אחרת: ביקור למען הביקור. ביקור של כדרור.

עומ הפכמה חדשה לא הושגה בעת הביקור. אמנם, בעת הביקור הושגו כמה דברים. הוסכם על מכירת שני מיליון חביות של נפט מצרי לישראל. הוסכם על הקדמת החזרתה של סנטה-קתרינה, ועל פתיחת הגבול שם. הוסכם משהו בעניין הפיקוח על השטח המוחזר בסיני. אך האם באמת הוסכמו הדברים האלה בעת הביקור? לפי הגירסה הרשמית, היו דרושות רק עשר דקות כדי להשיג את כל ההישגים המופלאים. האם אנוחנו למדים מכך, כי שני המנהיגים פועלים באופן טלפאתי ובמהירות הבוקר? רק שבוע לפני כן הגיש השר יצחק מודעי, אולימפיסט פומבי והצניע שלא לחזור את שדה-עלמה אם מצריים לא תסכים לכמות המקודשת של שני-מיליונים. והנה, בגין ואל-סאדאת הסכימו על כך תוך 180 שניות. משה דיין איים להתפטר, אם לא יוסדר עניין הפיקוח. והנה, שני המנהיגים הסכימו על עקרונות ההסדר תוך 200 שניות. את 220 השניות הנותרות הקדישו להשגת ההסכם בעניין סנטה-קתרינה, שהיה נתון במבוי סתום. ממש אגדה.

מוכן שזה לא היה כך. כל העניינים האלה סוכמו מראש על-ידי הפקידים של שני הצדדים. אך הוסכם ביניהם להשאיר את הסיכום הרשמי לשני המנהיגים, כדי להגביר את הדרמאטיות של הביקור ולהכתיר את המופגש בהצלחה. ומדוע היה צורך להשתמש באמצעי מלאכותי זה? פשוט מאד: שני הצדדים ידעו כי אין כל אפשרות להתקדם, ולוא במילימטר אחד, בדרך לפיתרון הבעייה הגדולה, הגורלית, התלויה ביניהם — הבעייה הפלסטינית. כסלאנג קמפי-דיוויור: בעיית האוטונומיה.

הכל הסכימו כי הנשיא המצרי נראה, בחיפה, נינוח מאד. לא ניכר בו מתח כלשהו. הוא לא נראה מתוסכל. לא ניכר עליו כל סימנים של חוסר-סבלנות, זעם, מרידות — אף שהיו לו די והותר סיבות לכך. אחרי שכל מהלכי המשא-ומתן על האוטונומיה לא הולידו אף גרגיר אחד של הסכמה. **מהי הסיבה למצב-רוחו המוזר?** האופטימיסטים בצמרת ישראל יכלו להגיד לעצמם, בתרועת-ניצחון: "זהו, הצלחנו. סאדאת הבין כי בעניין הפלסטיני לא נותר. הוא מבסוט ממה שהשיג, ואינו מוכן להכות ראשו בכותל ההתנגדות של בגין. עניין נגמר." הציניקאים יכלו לטפוח לעצמם על הכתף: "הרי זה מה שאמרנו כל הזמן. האיש בכלל אינו מעוניין בעניין הפלסטיני. זו לא היתה אלא אחיזה-עניינים ומסרשפתיים. עכשיו יתור על זה. מדי פעם יעלה את העניין כדי לצאת ידי חובה. בכל גאום יכלול כמה מילים על הפלסטינים. וזהו זה. שלום על העניין הפלסטיני." **אני סבור כי אלה גם אלה טועים. העניין מורכב הרבה יותר.**

אנוור אל-סאדאת הוא ריאליסט. הוא גם אדם היודע לכלכל את מעשיו בשכל. בניגוד לקברניטי ישראל, הוא מסוגל להתבודד מדי פעם לכמה ימים במקום נידח, לערוך שבחון-נפש, להעריך את המציאות מחדש ולתכנן לעצמו איסטרטגיה מתאימה. ואת הקלפים הוא שומר על חזוהו. גם יועציו הקרובים ביותר נדהמים שוב ושוב מהחלטותיו.